

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

МИРЗО УЛУГБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ

СИЁСІЙ ЭЛИТА ВА ЕТАКЧИЛИК

ФАНИНИНГ ЎҚУВ ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 300 000 – Ижтимоий фанлар, журналистика
ва ахборот.

Таълим соҳаси: 310 000 – Ижтимоий ва ҳуқ атворга оид
фанлар.

Таълим йўналиши: 60310700 – Сиёсатшунослик

Фан/модуль коди SEEB215	Ўқув йили 2022-2023 2023-2024	Семестр 4.5.6.	Кредитлар 15
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Ўзбек	Хафтадаги дарс соатлари 4	
Фаннинг номи	Аудитория машғулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
1.	Сиёсий элита ва етакчилик	180	270
2.	Сиёсий элита ва етакчилик	180	450
1. Фаннинг мазмуни Фанни ўқитишдан мақсад – талабаларга сиёсий элита ва етакчилик масалалари бўйича билимларнинг назарий асосларини, сиёсий элита ва етакчилиكنинг асосий тушунчалари ва категорияларини, элита ва етакчиликка оид назариялар, концепциялар ва ёндошувларини ўргатиш ҳамда уларни амалиётда тағбиқ этиш кўникмасини ҳосил қилишдан иборат. Фаннинг вазифаси – назарий билимлар, амалий кўникмалар, бошқарувчилар қатлами ҳақидаги ва элита фаолиятининг самарадорлигини ошириш усуллариға оид билимларни ҳамда илмий дунёқарашни шакллантириш, сиёсий элита ва етакчилар фаолиятини илмий таҳлил қилиш, ҳолисона баҳолаш ва уларнинг меҳнатини оқилона ва самарали ташкил этишга доир кўрсатмалар ишлаб чиқиш кўникмасини қарор топтириш. II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари) II.1. Фан таркибига қўйидаги мавзулар киради: 1-мавзу. Сиёсий элита ва етакчилик фанининг предмети ва вазифалари Сиёсий элита ва етакчилик фанининг предмети ва услублари. Элита ва етакчилик муаммоси тарихий жараёнлар субъектларининг муҳим аспекти сифатида. Элита муаммосининг жамиятдаги меҳнат тақсимои билан бевосита боғлиқлиги. Элитологиянинг сиёсатшунослик йўналишлардан бири сифатида шаклланиши ва бошқа ижтимоий фанлар билан боғлиқлиги. 2-мавзу. Элита ва сиёсий етакчилик тушунчалари Элита ва сиёсий етакчилик тушунчаларининг мазмун моҳияти ва унга турли хил ёндошувлар. Элита ва Сиёсий етакчилик тушунчаси. Элита атамасини қўллаш ёки ундан кечиш тўғрисидаги баҳолар. Тушунчаға берилган таъриф таҳлили (В.Парето, Г.Москва, Г.Лассуэль, Л.Боден, Ортега-и-Гассет, Л.Этциони, Т.Дай, С.Келлер, Л.Фройнд, М.Вебер, Л.Тойнби, Л.Санистебан).			

9.	Тақризчилар: Н.Жўраев – ЎзЖТУ, сиёсий фанлар доктори, профессор Г.Исанова – ЎзМУ, Фукарolik жамияти ва ҳуқуқ таълими кафедраси доц.в.б., сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD)
----	--

Тушунчаларнинг хилма-хиллиги. Қадриятий ва таркибий-функционал ёндашувлар. Уларнинг ютуқ ва камчиликлари. Элитага мансубликни белгилашда альтиметрик мезон.	3-мавзу. Элита ва етакчилик назарияларининг иллизлари ва анъаналари. Хитой мутафаккирларининг хукмдорлар ҳақидаги концепциялари (Конфуций назарияси ва б.). Қадимги Ҳиндистон фалсафасидаги кучли каставий тизим. Қадимги юнон файласуфлари асарларида элита концепциялари: Афлотун - Афина аристократиясининг ғоячиси. Бошқарув шакли классификациясини ишлаб чиққан Арастуниинг фикрлари. Қадимги Римда сиёсий етакчи тўғрисидаги қарашларнинг ривожланиши (Цицерон, Тит Ливий, Марк Аврелий ва б.). Плутарх биографик асарларида етакчилик тўғрисидаги қарашлар. Ғарбий Европада Ренессанс (Ҳйғониш) даври: Н.Макиавеллининг хукмдорлар турлари тўғрисидаги қарашлари. Маърифатпарварлик даври мутафаккирлари қарашларида антиэлитизм (Гоббс, Локк, Монтескье, Руссо). 4-мавзу. Марказий Осиёда бошқарувчилар ва уларнинг фазилағлари тўғрисидаги илк фикрларнинг шаклланиши. Ўзбекистон ҳудудида бошқарувчилар тўғрисидаги илк қарашларнинг юзага келиши. “Авесто”да давлат ва жамият бошқарувчиларига (етақчиларга) кўйилган талаблар. Ўрхун-Энасой битикларида бошқарувчи (етақчи) тўғрисидаги фикрлар. 5-мавзу. Шарқ уйғониш давридаги бошқарувчилар ҳақидаги ғоялар. Шарқ Уйғониш даврида (IX-XII асрлар) Марказий Осиёдан етишиб чиққан мутафаккирларнинг бошқарувчилар тўғрисидаги ғоя ва қарашлари. Абу Наср ал-Форобийнинг идеал бошқарувчилар тўғрисидаги таълимоти. Юсуф Хос Ҳожибнинг “Қутадғу билиг” асарида бошқарувчилар фазилағлари борасидаги мулоҳазалар. Низомулмулкнинг сиёсий қарашларида бошқарувчилар (етақчилар) мавзуси. 6-мавзу. Темурийлар давридаги бошқарувчилар борасидаги қарашларнинг ривожланиши. Темурийлар Уйғониш даврида (XIV аср иккинчи ярми – XV аср)Марказий Осиёда бошқарувчилар тўғрисидаги қарашларнинг ривожланиши. Соҳибқирон Амир Темурнинг “Тузуқлар”ида бошқарувчилар типологияси ва уларга кўйилган асосий талаблар.Навой, Бобур, Жомий ва Хондамирнинг бошқарувчилар борасидаги қарашлари. 7-мавзу. Марказий Осиёда XVI – XIX асрбиринчи ярмидаги бошқарувчилар тўғрисидаги қарашлар. Марказий Осиёда Сўнгги ўрта асрлар (XVI-XIX аср биринчи ярми)
--	--

даврида бошқарувчилар ва ўларнинг фазилаатлари тўғрисидаги қарашларга диний ҳамда ментал ғояларнинг таъсири. Муҳаммад Шариф Бухорий, Хожа Самандар Термизий, Сўфи Оллоёр сингари мутафаккирларнинг бошқарувчилар тўғрисидаги қарашлари.

8-мавзу. XIX аср иккинчи ярми – XX аср бошларида Марказий Осиёда бошқарувчилик ҳақидаги янгича ёндашувлар.

XIX аср иккинчи ярми – XX аср бошларида Марказий Осиёда бошқарувчилар тўғрисида янгича қарашларнинг юзага келиши. Туркистон маърифатпарварлари (Ахмад Дониш, Муқимий, Завқий) ва жадидчилик намояндалари (Бехбудий, Мунаввар қори, Фитрат) томонидан бошқарувчилик тўғрисида тараққийпарвар қарашларнинг илгари сурилиши.

9-мавзу. Элита ва етакчилик назарияларининг асосчилари ва классиклари.

Г.Моска ва В.Парето – элита назариясининг асосчилари. Газзано Москанинг «Хукмрон синф» асарига элита тушунчасига ёндошув. Элиталарга қиймат жиҳатдан ёндошув. В. Парето: одамларнинг турли кўрсаткичларга кўра бўлиш графикалари; «элиталарнинг айланиши» назарияси; элиталарнинг икки хил тури; икки хил бошқариш усули.

Михельснинг «Олигархиялашувнинг темир қонуни», «Демократия шароитида сиёсий партиялар социологияси» асарлари. Ж.Сарел – анархосиндикализм назарийчиси. XIX-XX аср охирида сиёсий етакчилик илмий тадқиқотнинг мустақил йўналиши сифатида: М.Вебер, Г.Ле Бон, Г.Тард ва бошқаларнинг етакчилик муаммоси таҳлили.

10-мавзу. Элита назариясининг ривожланиши ва унинг туркумлашуви.

Элитаризмни даврларга кўра туркумлаш. Бундай туркумлашнинг камчиликлари.

Элитологик назарияларни элитаризмни асослаш усулларида кўра (биологик, психологик, технологик ва х.) методологик кўринишларига кўра (элиталарнинг кадриятий ва таркибий-функционал моделлари ва ш.) – сиёсий йўналганлигига кўра (фашистик, консерватив – аристократик, либерал-демократик, сўл радикал, коммунистик), ҳудудий бўлинишига кўра (Ғарбий Европа элитология асосчиси, АҚШ, ривожланаётган мамлакатлар элитологияси).

11-мавзу. Элитаризм кўринишларининг таҳлили.

Элитизмнинг “аристократик” ва консерватив вариантлари. М.Алленнинг элитаристик концепцияси. Марксизм ва элитаризм. Элитаризмнинг фашистик варианты. Г.Моска, В.Парето, Р.Михельс, Ж.Сорелларнинг асарларида фашистик мафқуранинг ёритилиши. Элитаризмнинг фашистик интерпретацияси. Фашизм демократиясининг жамият элитар тамойилларига

— 2816 с.

46. Суриков И.Е. Аристократия и демос: политическая элита архаических и классических Афин. – Москва: Университет Дмитрия Пожарского, 2009. – 256 с.

47. Ташанов А.Д. Давлат хизматчиси компетентлиги. Монография. – Тошкент: ЎФМЖ, 2018. – 260 б.

48. Тойнби А. Дж. Постижение истории: Сборник / Пер. с англ. Е. Д. Жаркова. -М.: Рольф, 2001. -640 с.

49. Тойнби А. Дж. Роль личности в истории. / Пер. с англ. -М.: Астрель, 2012. -222 с.

50. Фрейд Зигмунд. Психоаналитические этюды / сост. Д. И. Донской, В. Ф. Круглянский. -Минск: Попурри, 2010. -608 с.

51. Холов А.Х. Бошқарув қарорлари қабул қилишнинг назарий концепциялари. Монография. –Т.: Академія, 2013. 232 б.

52. Холов А.Х. Давлат бошқарувининг ҳуқуқий масалалари ва бошқарув қарорларини қабул қилиш. Монография. –Т.: Spectrum media group, 2015. 192 б.

53. Элиты стран Востока: [сборник статей] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Центр изучения совр. Проблем Юго-Восточной Азии и АТР ; под ред. А. Ю. Другова, Н. П. Малетина, О. В. Новаковой. -Москва: Ключ-С, 2011. -352 с.

54. Эргашев Ш., Бобоматов Т. XX аср: тақдирларда акс этган тарих. –Т.: Ўзбекистон, 2015 (3-нашри). – 488 б.

55. Юсуф Хос Хожиб. Қўтағу билиг / Таржимон: Абдуҳамид Парда. – Тошкент: Гафур Ғулом, 2018. – 556 б.

Ахборот манбалари

56. www.president.uz – Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти

57. www.gov.uz – Ўзбекистон Республикаси ҳукумат портали.

58. www.lex.uz – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси.

59. www.ziyounet.uz – Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Таълим портали

7. Ўзбекистон Миллий университети томонидан ишлаб чиқилган ва тасдиқланган.

8. Фан/модуль учун масъуллар:

А.Утамурадов – ЎзМУ, Фуқаролик жамияти ва ҳуқуқ таълими кафедраси муdiri, профессор.

Б.Амонов – ТАТУ профессори, сиёсий фанлар доктори

Ж.Акрамов – ЎзМУ, Фуқаролик жамияти ва ҳуқуқ таълими кафедраси катта ўқитувчиси, сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD)

суяниши (фюрерлик тамойили).

12-мавзу. Иркчилик ва элитаризм.

XX аср бошларида Ч.Ломброзо, М.Нордау ва бошқаларнинг ҳукмрон синфнинг биологик табиати назариялари билан чиқишлари. «Космополитик элитаризм»нинг негизлари ва келиб чиқиш сабаблари. Биологиядан далиллар. Биологик элитаризм.

13-мавзу. XX асрдаги элитаризм ва унинг турлари.

XX асрда элитаризмнинг фашистик вариантга мукобил вариантларнинг ривожланиши. Хосе Ортега-и-Гассет «аристократик элитаризм» намоёндаси. Ортеганинг «Оммақўзғолони» асари. Респектабел консерватив элитаризм.

Либерал, сўл либерал элитаризм. Элитология географиясидаги ўзгаришлар. Замонавий Америка элитологияси (Америкалик политолог Г.Лассуэл). Америка сиёсий мактабларида плюралистик элитологияни замонавий демократия назарияси билан синоним сифатида қўрилиши. Сиёсий спектрдаги ўнг элитаристлар, сўл элитаристлар, антиэлитаристлар.

14-мавзу. Элита ва етакчиликни ўрганишнинг назарий-методологик асослари.

Элита ва етакчилик моҳиятини психологик асослашнинг уч гуруҳи: 1) инстинктивистик; 2) фрейдистик; 3) бихевиористик. Сиёсий етакчиликни ўрганишда тарихий, институционал, вазиятлар (вазиятӣ), белгилар, ижтимоий-маданий ва кадриятий ёндашувлар.

Элитологияда сиёсий плюрализм назарияси ва унинг танкиди (Д.Трумэн, Д.Рисмен, Р.Дал концепциялари).

15-мавзу. Элиталарни саралаш тизимлари.

В.Паретонинг элиталарни саралаш таснифи: савдо-саноат элитаси, сиёсий, ҳарбий ва диний элита. Сиёсий элитага танлаш тизими белгилловчи омиллар: ижтимоий базанинг кенглиги, танловни амалга оширувчи кишилар доираси, унинг мезонлари ва тартиби. Сиёсий элита шаклланишининг икки йўналиши: сиёсий элитани шакллантириш жараёнининг ёпиқлиги ва очиклиги. Элитанинг норасмий ўлчамлари: сиёсий кланлар, қариндош-уруғчилик, фаворитизм.

16-мавзу. Элитага турли хил ёндашувлар

Элиталарга цивилизацион ёндашув (Н. Данилевский, О.Шпенглер, Л. Бергсон). А. Тойнби концепцияси. Бюрократия элита сифатида. М. Вебер бюрократиянинг жамиятдаги ўрни тўғрисида.

Технологик детерминизм ва элитология (Т.Веблен, Ж.Бернхэм, Ж.Гелбрейт, Д.Белл назариялари). Элиталар жамиятнинг бошқарувага эҳтиёжини қондириш учун зарурлигидан келиб чиқиш. Корпоратив элита (Ж. Гелбрейт). “Макиавеллизм” мактаби элитар концепцияси. Глобал бошқарув ва глобал элита.

Скуратова; послесл. Т. А. Дмитриевой. -М.: Практис, 2003.

24. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. -М.: Российская политическая энциклопедия, 2006.

25. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии. Господство. / Пер. с нем. под ред. Л. Г. Ионина. -М.: Издательский дом Высшей школы экономики, 2019. — 544 с.

26. Кондратович И.В. Экономическая элитология. Учебное пособие. - Москва: Мир науки, 2014. -259 с.

27. Ланцов С.А. Политология. 2-е изд., испр. и доп. / Учебник для вузов. - Москва:ИздательствоЮрайт, 2020. - 454 с.

28. Лассуэлл Г. Д. Психопатология и политика: Монография / Пер. с англ. Т. Н. Самсоновой, Н. В. Коротковой. — Москва: Издательство РАГС, 2005. -352 с.

29. Ломброзо Чезаре. Гениальность и помешательство. - Москва: «АСТ», 2019.

30. Макиавелли Н. Хукмдор. / Абу Муслим таржимаси. - Тошкент: Davt-Press, 2019. - 144 б.

31. МаслоуА. Мотивация и личность. - Санкт-Петербург: Питер, 2011. - 352 стр.

32. Michels R. Political Parties. A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy. N.Y.: Hearst's Intern. Library Co., 1915.

33. Михельс Р. Демократическая аристократия и аристократическая демократия // Социологические исследования. 2000, № 1. С. 107-116.

34. Москва Г. Правящий класс // Социс. 1994. № 10. С. 187-198, № 12. С. 97-117.

35. Москва Г. Элементы политической науки // Социс. 1995. № 4. С. 138-146; № 5. С. 134-143; № 8. С. 130-139.

36. Москва Г. История политических доктрин / Переводчик:Е.И.Темнов. - Москва: Мысль, 2012. - 326 с.

37. Низомулмулк. Сиёсатнома. - Тошкент: Янги аср авлоди, 2014. -304 б.

38. Нордау Макс. Выхожение. - Москва: Республика, 1995. - 400 стр.

39. Одилов А.А. Амир Темур тузуклари - давлат бошқаруви асоси. - Тошкент: Fan va texnologiya, 2016. - 180 бет.

40. Ортега-и-Гассет Хосе. Восстание масс. -М.: АСТ, 2002. -509 с.

41. Парето В. Социалистические системы: монография. -Москва: Директ-Медиа, 2007. - 131 стр.

42. Парето В. Трансформация демократии: сборник научных трудов. - Москва: Территория будущего, 2011. - 208 с.

43. Пугачев В., Соловьев А. Сиёсатшуносликка кириш. -Т.: Янги аср авлоди, 2004. - 456 б.

44. Ричи Шейла, Мартин Питер Н. Управление мотивацией. - Москва: Юнити-Дана, 2009. - 400 стр.

45. Сорель / М. А. Хевеши // Новая философская энциклопедия : в 4 т. / пред. науч.-ред. совета В. С. Стёпин. - 2-е изд., испр. и доп. -М.: Мысль, 2010.

17-мавзу. Элита сифати: ўзгариш ва ўлчов.

Антропometрия: сифат хусусиятларини ўлчаш муаммоси (Авреллий Августин, А. Маслоу, Л. Гумилёв). Муаммога энг янги назариялар нуктаи назаридан ёндашув. Элита сифатини баҳолаш мезонлари. Элита сифати индикаторлари.

18-мавзу. Элитаризм демократиянинг мукобили сифатида.

Элитизм демократияга мукобил концепция. Элитизмнинг демократияга қарши қўйилиши. Демократик элитизм. Радикал элитизм. Элитар плюрализм. Радикал антиэлитизм. Меритократия назарияси (М. Янг «Меритократиянинг юксалиши»). Элитани назорат этиш – демократиянинг марказий муаммоси. Элита ва омма. Хукмрон элитанинг деспотияга айланиб кетишининг олдини олиш йўллари

19-мавзу. Манфаат гуруҳлари тушунчаси: терминология ва ёндашувлар.

Тушунчаларнинг ўзаро боғлиқлиги: “манфаат гуруҳлари”, “босим гуруҳлари” ва “лоббй”. Ғарб ва МДХ адабиётда бу тушунчаларни таърифлашга ёндашувлар. Манфаат гуруҳлари назариясининг шаклланиши ва эволюцияси (Ж. Мэдисон, А. Бенгли, М. Олсон, К. Эрроу, Ёрл Лэгэм, Е. Пендлтон Херринг ва б.). Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг асосий ёндашувлари: институционал (неоинституционал), тизимли, плюралистик (неоплюралистик ёки танқидий плюралистик), корпоратив (неокорпоратив), рационал танлов назарияси, элитистик, марксистик. Шахсий ва жамоат манфаатларини бирлаштириш концепцияси. Замонавий Ғарб сиёсатшунослигида манфаат гуруҳлари назариясининг ривожланиши.

20-мавзу. Манфаат гуруҳларининг шаклланиши ва ривожланишининг шартлари ҳамда омиллари.

Манфаат гуруҳлари вужудга келишининг тарихий шартлари. Манфаат гуруҳлари шаклланишининг асосий омиллари: сиёсий институтлар табиати; жамият табакаланишининг табиати ва унда мавжуд бўлган низолар шакллари; нодавлат ташкилотларнинг аҳолини қамраб олиш даражаси ва уларнинг концентрацияси; фуқаролик онги даражаси; нодавлат ташкилотларнинг давлатдан мустақиллиги даражаси; демократиянинг ривожланиши даражаси. Манфаат гуруҳлари шаклланишининг специфик омиллари. Манфаат гуруҳлари ривожланишининг жамият сиёсий маданияти табиати, ҳаракат даражаларига (мега, мезо, микро) боғлиқлиги.

21-мавзу. Манфаат гуруҳларининг структураси ва функциялари.

Манфаат гуруҳлари классификацияси.

Манфаат гуруҳлари таснифи. Манфаат гуруҳлари функциялари: манфаатларни ифодалаш ва бирлаштириш; интеграцион; ахборот бериш;

5. Холов А.Х. Бошқарув қарорлари қабул қилишнинг замонавий усуллари ва раҳбар масъулияти. Монография. –Т.: Tafakkur-qanot, 2017. 224 б.

Қўшимча адабиётлар

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 8 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида Маъмурий ислохотлар концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5185-сонли Фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 37-сон, 979-модда.

7. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимиз катъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. –Тошкент: Ўзбекистон, 2017. –592 б.

8. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-жилд. –Тошкент: Ўзбекистон, 2018. –508б.

9. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг – иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. 3-жилд. – Тошкент: Ўзбекистон, 2019. –400 б.

10. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. 4-жилд. – Тошкент: Ўзбекистон, 2020. –452 б.

11. Янги Ўзбекистон демократик ўзгаришлар, кенг имкониятлар ва амалий ишлар мамлакатига айланмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон” газетаси бош муҳаррири Салим Дониёровнинг саволларига жавоблари. // Янги Ўзбекистон. 2021 йил 17 август. №165 (421).

12. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон Стратегияси. –Т.: Ўзбекистон, 2021. –460 б.

13. Абу Наср Форобий. Фозил одамлар шахри. / Абдусодиқ Ирисов таржимаси. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2018. –320 б.

14. Авесто: Янги китоби./М. Исхоков таржимаси. – Тошкент: “Шарк”, 2001.–128 б.

15. Адорно Теодор. Исследование авторитарной личности. / Под общей редакцией д. филос. н. В. П. Култыгина. - М.: Серебряные нити, 2001. -416с.

16. Алимова Д. Феномен джиддизма. - Ташкент: Ўзбекистон, 2009. -161 б.

17. Амир Темур. Темур тузуклари.– Тошкент: Илм-Зиё-Заковат, 2020. –144б.

18. Аристотель. Политика / переводчик С.А. Жебелев; под общей ред. А. И. Доватур. – Москва: Юрайт, 2019. –297 с.

19. Афлотун. Давлат / Таржимон: Урфон Отажон. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2015. –464 б.

20. Афлотун. Қонулар / Таржимон: Урфон Отажон. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2008. –450 б.

21. Ашин Г.К. Элитология: история, теория, современность. -М.: МГИМО-Университет, 2010. –600 с.

22. Власть и элиты / Гл. ред. А.В. Дука. Т. 1. –Санкт-Петербург: Интерсоцис, 2014. –455 с.

23. Вебер М. Политические работы, 1895—1919 / Пер. с нем. Б. М.

ёндашув. 148. Давлат хизматини ислоҳ қилиш давлат бошқаруви тизимини модернизациялаш воситаси сифатида. 149. Давлат хизматчилари фаолиятининг самарадорлиги ва шахсий-профессионал сифатларини оширишнинг HR тизими. 150. Давлат фуқаролик хизматини 2030 йилгача ривожлантириш стратегияси. Мустақил ўзлаштирилмаган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар тайёрлаш ва уни тақдимот қилиш тавсия этилади.	V. Таълим натижалари / Касбий компетенциялари Талаба билиши керак: • сиёсий элита ва етакчилик тушунчаси, унинг назарий-методологик асослари, элита ва етакчилик муаммосини тадқиқ этиш борасидаги ёндашувлар ва уларнинг типологиясига оид назариялар ҳақида <i>тасаввурга эга бўлиши</i>; (билим) • сиёсий элита ва сиёсий етакчилик назариялари асосларини, уларга оид концепция ва қонунларни, асосий тушунчалар, жамият бошқарув соҳасининг хусусиятларини <i>билиши ва улардан фойдалана олиши</i>; (қўнғинма) • талаба жамиятнинг бошқарув соҳасига оид жараёнларни таҳлил қилиш, сиёсий элита ва етакчилик муаммолари бўйича ечимлар таклиф қила олиш <i>қўнғинмаларига эга бўлиши керак</i>; (малака)
4. • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (манتيкий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва химоя қилиш учун лойиҳалар.	VI. Таълим технологиялари ва методлари:
5.	VII. Кредитларни олиш учун талабалар: жорий, оралик назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни муваффақиятли топшириш.
6.	Асосий адабиётлар 1. Ашин Г.К., Понделков А.В., Старостин А.М., Кицлицын С.А. Основы политической элитологии. - Москва: URSS, 2018. - 520 с. 2. Бахтиёр Омон. Сиёсий етакчининг нотиклиқ маҳорати. – Тошкент: Ўзбекистон, 2000. – 96 б. 3. Карабущенко П.Л. Элитология Платона (античные аспекты философии избранности). – Москва: Инфра-М, 2020. - 348 с. 4. Политическое лидерство в современном мире: учебное пособие / Л. А. Фадеева, М. А. Старкова; Пермский государственный национальный исследовательский университет. – Пермь, 2020. – 144 с.

гуруҳларро низоларни ҳал қилиш; янги ғояларни илгари суриш ва қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш; жамиятда имтиёзларни қайта тақсимлаш; кузатувчилик (“кўрикчи” функцияси); маркетинг; оқиндан сезиш функциялари. Манфаат гуруҳларининг асосий хусусиятлари. Манфаат гуруҳларининг сиёсий партиялардан фарқлари. Манфаат гуруҳларини таснифлашнинг турли мезонлари. М.Олсон, Г.Алмонд, Г.Лассуэлл, Р.-Ж. Шварценберг, У. фон Алеман, М.Дюверже, Ж.Блондел, В.Филлипс, Шивли, Ж.Мейно, П.Массингнинг манфаат гуруҳлари таснифлари. Ахборот жамиятига ўтиш шароитида манфаат гуруҳлари.	22-мавзу. Сиёсий қарорлар қабул қилишда манфаат гуруҳларининг таъсир механизми. Манфаат гуруҳлари таъсир механизмининг мазмунини белгилайдиган объектлар ва субъектив омиллар. Таъсир механизмининг таркибий қисмлари: таъсир усуллари ва шакллари, таъсир йўналишлари. Бевосята ва билвосита таъсир усуллари. Манфаат гуруҳлари томонидан ҳокимият органларига кириш нукталари. Шахсий, гуруҳий ва умумий миллий манфаатларнинг яқинлашуви жараёнида манфаат гуруҳларининг роли. 23-мавзу. Сиёсий етакчилик назариялари. Етакчилик шахсини ўрганувчи назариялар: белгилар назарияси (Ф.Гальтор, Р.М.Стогдилл), психоаналитик назариялар (З.Фрейд, А.Адлер, Г.Д.Лассуэлл). Раҳбарнинг сиёсий хулқ-атворида харакаатларини ўрганувчи назариялар: кутиш-ўзаро таъсир назарияси, (Ж.Хоманс ва Ж.Хемфилд), «максадли хатти-харакаатлар» (path-goal theory) назарияси (М.Эванс), мотивация назарияси (Т.Митчелл, Р.Хаус), издошлар/конституентлар назарияси (М.Херманн ва бошқалар), алмашув назарияси (Ж.Хоманс, Ж. Марч, Х.Саймон), Сиёсий раҳбарлик фаолиятини ўрганувчи назариялар: вазиятлар назарияси (Ф.Фидлер, П.Херси, К.Бланшар), кадриятлар назарияси (Р.Гринлиф, К.Ходжкинсон, С ва Т.Кучмарский).
24-мавзу. Етакчилик ҳокимият феномени сифатида. Етакчилик ҳокимиятининг асосий белгиларидан бири. Сиёсий етакчиликнинг жамоатчилик билан алоқаларга таъсири. Сиёсий етакчиликнинг тузилиши, даражалари ва функциялари. Сиёсий етакчилик трансформацияси: анъанавийликдан замонавийлик сари. Сиёсий бошқаришнинг асосий тамойиллари ва етакчилик феномени.	25-мавзу. Сиёсий етакчилик типологияси (турлари). Етакчиларни туркумлаш мезонлари: ташкилотларда етакчиларни тасдиқлаш усули, етакчиларни жамиятдаги ҳукмронлигини легитимлаш, бошқариш услуби, етакчи имиж ва бошқалар. Расмий ва норасмий сиёсий етакчилик. Г.Д.Лассуэллнинг психологик типологияси: «тарғиботчи», «маъмур» ва «назариятчи». М.Вебер, Д.Рисман, Р.Такер, М.Херманнларнинг

сиёсий етакчилик типологияси. Харизматик сиёсий етакчилик.Етакчилик феномени. Замонавий дунёда авторитар сиёсий етакчилик.

Жамиятда лидер шахсларнинг сиёсий маданияти ижтимоий ҳаёда фаоллигига кўра типологияси.

26-маву. Етакчиликнинг илмий-амалий асослари.

Етакчилик тушунчасининг моҳияти: кўп ўлчовлилик, таърифнинг турли-туманлиги. Етакчилик ва бошқарув ўртасидаги ўзаро алоқадорлик. Ҳокимият ва таъсир. Етакчилик элементлари. Сиёсий етакчилик ҳақидаги илмий назариялар: фатализм, ҳукмдорлик, волюнтаристик, парадигматик, ижтимоийлашув. Етакчиликнинг табиятини тушунтириб берувчи назариялар:характер назарияси, омилли-тахлили таълимот назарияси, вазиятлар таълимоти, психологик таълимот.

27-маву. Сиёсий етакчи имиж.

Сиёсий етакчи имиж: тушунчаси ва функциялари. Имижнинг тузилиши. Имижнинг шахсий ва сиёсий компонентлари. Етакчи имижини шакллантириш борасидаги ёндашувлар. Имижни шакллантириш ва тарғиб қилиш механизми. Сиёсий етакчилар образларини идрок этиш механизмлари ва омиллари: мотивацион (ғоявий йўналиши, партиявийлиги,раҳбарнинг сиёсий платформаси); ижтимоий-психологик, хиссий.

28-маву. Раҳбарлик ва сиёсий етакчилик тушунчалари.

Раҳбарлик тушунчаси. Раҳбар шахсларнинг даражасини характерловчи энг муҳим фазилатлар (ақлий зукколик; ҳуқуқий қомиллик; ахлоқий етуқлик; меҳнатга ҳалол муносабат; етуқ маданый савия; профессионал ифтихор; миллий ва умуминсоний ғурур). Сиёсий етакчи тушунчаси. Сиёсий етакчининг ижтимоий аҳамияти. Раҳбарлик типологияси. Сиёсий етакчилик турлари.Раҳбар ва сиёсий етакчи: ўхшашлик ва фарқли жиҳатлар. Етакчиларнинг 4 та йиғма образи. Раҳбарлик функциялари. Сиёсий етакчилик функциялари.

29-маву. Раҳбарликнинг муҳим белгилари.

Раҳбарлик моҳияти ва табияти. Раҳбарлик ва ҳокимият. Раҳбарлик ва таъсир. Раҳбарлик шаклланиши омиллари. Самарали раҳбарлик мезонлари. Раҳбарлик умумий тамойиллари: объективлик (илмийлик), тизимлилик, самарадорлик, аниқлик, яққаболшлик ва жамоавийлик. Раҳбар хислатларининг туркуми (шахсий; амалий; профессионал).

30-маву. Раҳбарнинг касбий компетентлиги ва креативлиги.

Компетентлик ва раҳбарнинг касбий компетентлиги тушунчалари. Компетентлик турлари (ижтимоий, шахсий, технологик, маҳсус, яъни касбий, экстремал, психологик, информацион, креатив, инновацион, коммуникатив). Раҳбар компетенцияси турлари: стандарт компетенция, асосий компетенция,

114. Раҳбарлик усулларининг икки ўлчовли талқини.	
115. Раҳбарлик анъанавий услубларининг афзалликлари ва камчиликлари.	
116. Авторитар бошқарув усули ва унинг кўринишлари.	
117. Демократик (кооператив) бошқарув усули ва унинг турлари.	
118. Инновациялар орқали бошқариш.	
119. Мотивация орқали бошқариш.	
120. Мувофиқлаштириш (координация) орқали бошқариш.	
121. Вазифаларни узатиш орқали бошқариш.	
122. Тизимли ёндашув орқали бошқариш.	
123. Карьера ва социал мобиллик.	
124. Карьера ва иерархия.	
125. Карьера типлари.	
126. “Бюрократик” карьера.	
127. Мотивация ходимни фаолиятга ундовчи тизим сифатида.	
128. Маслоу, К.Алдерфер, Ф.Герцбергларнинг мотивация тўғрисидаги таълимотлари.	
129. Ташқи ва ички мотивация.	
130. Ижобий ва салбий мотивация.	
131. Индивидуал, жамоавий ва когнитив мотивация.	
132. Бошқарув амалиётида ходим меҳнат фаолиятини кучайтиришнинг мотивацион услублари.	
133. Самарали қарор қабул қилиш методлари.	
134. Қарор қабул қилишда креативликни шакллантириш.	
135. Раҳбарнинг бошқарув қарори билан боғлиқ жараён ва унинг таркибий қисмлари.	
136. Қарор қабул қилиш даражалари.	
137. Бошқарувга оид қарор қабул қилишда раҳбар ҳуқ-атворининг моделлари.	
138. Қарор қабул қилиш босқичлари.	
139. Раҳбарнинг қарор қабул қилишига таъсир этувчи омилар.	
140. Сиёсий лидерларни етиштириб берувчи кадрларни тайёрлаш тизимининг 3 тури.	
141. Маъмурий ислохотлар концепцияси ва кадрлар сиёсати.	
142. Давлат фуқаролик хизмати трансформациясининг ғоявий платформаси.	
143. Давлат фуқаролик хизматидаҳодимларни энг муҳим самарадорлик кўрсаткичлари (KPI) асосида бошқариш.	
144. Кадрлар сиёсатида гендер тенглигини таъминлаш муаммолари.	
145. Давлат хизмати ва кадрлар сиёсати ривожланишининг замонавий трендлари.	
146. Давлат хизмати тизимининг тузилиши ва фаолият принциплари.	
147. Давлат хизмати тизимини стратегик бошқаришга оид институционал	

77. Фатализм етакчилик назарияси.	
78. Етакчилик ҳақидаги ҳукмдорлик назарияси.	
79. Волонтеристик етакчилик назарияси.	
80. Ф.Ницшеннинг парадигматик етакчилик назарияси.	
81. Етакчилик ҳақидаги ижтимоийлашув назарияси.	
82. Етакчилик табиатини тушунтириб беришнинг характер назарияси.	
83. Етакчилик табиатини тушунтириб беришнинг омилли-тахлили таълимот назарияси.	
84. Етакчилик табиатини тушунтириб беришнинг вазиятлар таълимоти.	
85. Авторитар ва демократик етакчилик.	
86. Аънавий ва харизматик етакчилик.	
87. Рационал-ошкора етакчилик.	
88. Роберт Такернинг сиёсий етакчилик 3 тури ҳақидаги назарияси.	
89. Етакчиларнинг 4 та йигма образи назарияси.	
90. Сиёсий етакчиларни етиштириб беришнинг либерал-демократик тизими.	
91. Сиёсий етакчиларни етиштириб беришнинг тоталитар тизими.	
92. Сиёсий етакчиларни етиштириб беришнинг теократик тизими.	
93. Етакчиликнинг институционал ва персоналистик концепциялари.	
94. Етакчиликни таҳлил этишга интегратив ва компаратив ёндашувлар.	
95. Етакчилик классификациясининг А.Коул концепцияси.	
96. К.Анселл ва С.Фишнинг етакчилик типологияси.	
97. Регионал лоббизм.	
98. Регионализм ва регионал элита.	
99. Ҳоким регионал етакчи сифатида.	
100. Замонавий Ўзбекистонда вертикал бошқарув тизими ва элиталарни тайинлаш модели: ўзгаришлар динамикаси.	
101. Вактни бошқариш раҳбарлик технологияси сифатида.	
102. Раҳбарликнинг мажлислар ўтказиш технологияси.	
103. Бошқарувда назоратни такомиллаштириш технологияси.	
104. Инсоний муносабатлар бошқарув омили сифатида.	
105. "Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак" концептуал ғоясининг Янги Ўзбекистонда раҳбар кадрлар тайёрлаш тизимида тугган ўрни.	
106. Митчелл ва Хауснинг "йўл-мақсад" ёндашуви.	
107. Фидлдернинг ситуацион етакчилик модели.	
108. Херси-Бланшар модели.	
109. Врум-Йетгоннинг раҳбар томонидан қарор қабул қилиш модели.	
110. Раҳбарлик усуллари ва транспрофессионализация). Ташқилот ичидаги карьера (горизонтал, вертикал, марказлаштирувчи ва 6.). Антикарьера.	
111. Левиннинг автократик-либерал континуум назарияси.	
112. Макгрегорнинг "Х" ва "У" назарияси.	
113. Лайкетнинг раҳбарлик усуллари назарияси.	

етақчи компетенция. Раҳбар касбий компетентлигининг шаклланиш босқичлари. Раҳбар компетентлигига таъсир этувчи омиллар ва индивидуал хусусиятлар. Раҳбар фаолиятидаги муаммолар. Креативлик тушунчаси. Раҳбар креативлигининг аҳамияти.	
31-мавзу. Раҳбарлик технологиялари, воситалари ва моделлари. Раҳбарлик технологияси тушунчаси. Раҳбарлик технологиялари турлари (шахсий мотивациялаш услублари, мажлислар ўтказиш технологияси, вақтни бошқариш, бошқарувда назоратни такомиллаштириш, инсоний муносабатлар бошқарув омили сифатида ва 6.). Таъсир ва ҳокимият раҳбарлигининг асосида ётадиган асосий элементлари сифатида. Раҳбарлик элементлари: раҳбар, издошлар, вазифалар, вазият, жамоа. Раҳбарлик моделлари тушунчаси. Ф.Фидлдернинг ситуацион етакчилик модели. Т.Митчелл ва Р.Хауснинг "йўл-мақсад" ёндашуви. Херси-Бланшар модели. Врум-Йетгоннинг раҳбар томонидан қарор қабул қилиш модели.	
32-мавзу. Раҳбарлик усуллари. Раҳбарлик усули тушунчаси. Раҳбарлик усуллари аънавий таснифи (раҳбарлик усуллари бир ўлчовли талқини). К.Левиннинг автократик-либерал континуум назарияси. Д.Макгрегорнинг "Х" ва "У" назарияси. Р.Лайкетнинг раҳбарлик усуллари назарияси. Раҳбарлик усуллари икки ўлчовли талқини. Оғайо университетига ишлаб чиқилган раҳбарлик усуллари классификацияси, "бошқарув панжараси" (раҳбарлик усуллари матрицаси).	
33-мавзу. Раҳбарлик услубларининг замонавий талқинлари. Раҳбарлик аънавий услубларининг афзалликлари ва камчиликлари. Авторитар усул ва унинг кўринишлари (автократик, бюрократик, патриархал ва 6.). Демократик (кооператив) усул ва унинг турлари (коммуникацион, консультатив, автоном ва биргаликда қарор қабул қилиш билан бошқариш турлари). Раҳбарлик функцияларининг мезонлари бўйича усуллар таснифи: инновациялар орқали бошқариш, мотивация орқали бошқариш, мувофиқлаштириш (координация) орқали бошқариш, вазифаларни узатиш орқали бошқариш, тизимли ёндашув орқали бошқариш. Ҳозирги дунёда етакчилик ривожланишининг 5 та тенденцияси.	
34-мавзу. Карьера тушунчаси ва типлари. Карьера тушунчаси ва унинг келиб чиқиш тарихи. Карьера ва социал мобиллик. "Социал лифт". Карьеризм. Карьера ва иерархия. Карьера типлари. Профессонал карьера (ихтисослашув ва транспрофессионализация). Ташқилот ичидаги карьера (горизонтал, вертикал, марказлаштирувчи ва 6.). Антикарьера. "Бюрократик" карьера. "Оммавий" карьера.	
35-мавзу. Мотивация. Мотивация тушунчаси. Мотивация ҳодими фаолиятга ундовчи тизим	

сифатида.Маслоу, К.Алдерфер, Ф.Герцбергларнинг мотивация тўғрисидаги таълимотлари.Мотивация тури ва даражалари.Ташки ва ички мотивация. Ижобий ва салбий мотивация. Индивидуал, жамоавий ва когнитив мотивация. Бошқарув амалиётида ходим меҳнат фаолиятини кучайтиришнинг мотивацион услублари.

36-мавзу. Бошқарув қарорларни қабул қилиш.

Қарор шакли.Қарор қабул қилиш ва ундаги асосий ёндашувлар.Самарали қарор қабул қилиш методлари.Қарор қабул қилишда креативлиқни шакллантириш.Раҳбарнинг бошқарув қарори билан боғлиқ жараён ва унинг таркибий қисмлари (қарор қабул қилиш, қарорни бажариш учун уни топшириқ сифатида йўллаш, ходимларни ижрога ундовчи шaroитни яратиш, назоратни амалга ошириш). Қарор қабул қилиш даражалари.

37-мавзу. Бошқарув қарорларни қабул қилишда раҳбар масъулияти.

Бошқарувга оид қарор қабул қилишда раҳбар хулқ-атворининг моделлари. Бошқарувга оид қарорлар қабул қилишда раҳбарнинг хулқ-атвориға таъсир этувчи омиллар.Қарор қабул қилиш босқичлари (муаммони ўрганиш; гоълар ишлаб чиқиш;маъхул келувчи гоъларни ажратиб олиш; янгиліқни жорий этишни режалаштириш; қайта алоқа ва тахлил) ва бунда раҳбар масъулияти ўрни.Раҳбарнинг қарор қабул қилишиға таъсир этувчи омиллар. Раҳбар қарор қабул қилишининг уч таркибий қисми – муаммо юзаға келган объектив борлиқ, информация ва концептуал модел.

38-мавзу.Ўзбекистонда кадрлар сиёсати.

Кадрлар сиёсати тушунчаси моҳияти. Сиёсий лидерларни етиштириб берувчи кадрларни тайёрлаш тизимининг 3 тури (либерал-демократик, тоталитар ватеократиктизимлар). Кадрлар захираси, кадрлар менежменти, захираға киритиш мезонлари, бошқарув кадрлари. Маъмурий ислохотлар концепцияси ва кадрлар сиёсати. Ўзбекистонда кадрлар сиёсатида “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак” концептуал гоъсининг ўрни.

39-мавзу.Давлат фуқаролик хизмати.

Давлат фуқаролик хизмати тушунчаси ва трансформациясининггоъвий платформаси. Ходимларни интеграциялашган энг муҳим самарадорлик кўрсаткичлари (KPI) асосида бошқариш ва фаолиятини баҳолашнинг замонавий усуллари. Давлат фуқаролик хизматида ислохотларни амалға ошириш бўйича энг муҳим прогноз кўрсаткичлари.

40-мавзу. Давлат фуқаролик хизматини шакллантириш.

Давлат фуқаролик хизматчиларида коррупцияға қарши маданиятни шакллантиришнинг механизмлари. Кадрлар сиёсатида фуқаролик жамияти институтлари ўрни. Кадрлар сиёсатида гендер тенглигини таъминлаш

42. Элита сиёсий маданиятнинг норматив хусусиятлари.	43. Элита сиёсий маданиятнинг шахслараро йўналтирилган хусусиятлари.	44. Элита сиёсий маданиятнинг структуравий хусусиятлари.	45. Сиёсий плюрализм назарияси.	46. Элитар плюрализм.	47. Сиёсий тизим элитар моделларининг плюралистик танқиди.	48. Индустриал элитанинг шаклланиши.	49. Иктисодий элитология.	50. Сиёсий элита динамикаси: таркибнинг узлуксизлиги ва айланмаси.	51. Маъмурий ислохотлар ва минтакавий элиталарнинг таъсир потенциалы.	52. Маъмурий-сиёсий элита структураси.	53. Элита ва демократик ўзгаришлар.	54. Демократик элитаризм.	55. Элита ва омма.	56. Антропометрия: сифат хусусиятларини ўлчаш муаммоси.	57. Элита сифатини баҳолаш мезонлари.	58. Элита сифати индикаторлари.	59. Радикал эмпиризм.	60. Радикал антиэлитаризм.	61. Хукмрон элитанинг деспотияға айланиб кетишининг олдини олиш йўллари.	62. Сиёсий элита ва лоббизм.	63. Сиёсатда манфаат гуруҳларини баҳолашнинг негатив анъанаси (Т.Гоббс, Ж.Ж.Руссо, В.Вильсон).	64. Сиёсатда манфаат гуруҳларини баҳолашнинг позитив анъанаси (Ж.Медисон).	65. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг институционал (неоинституционал) ёндашуви.	66. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг тизимли ёндашуви.	67. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг плюралистик (неоплюралистик ёки танқидий плюралистик) ёндашуви.	68. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг корпоратив (неокорпоратив) ёндашуви.	69. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг рационал танлов назарияси.	70. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг элитар ёндашуви.	71. Манфаат гуруҳларини ўрганишнинг марксистик ёндашуви.	72. Шахсий ва жамоат манфаатларини бирлаштириш концепцияси.	73. Манфаат гуруҳлари вужудға келишининг тарихий шартлари.	74. Манфаат гуруҳлари шаклланишининг специфик омиллари.	75. Манфаат гуруҳлари ва сиёсий партиялар.	76. Манфаат гуруҳларини таснифлашнинг турли мезонлари.
--	--	--	---------------------------------	-----------------------	--	--------------------------------------	---------------------------	--	---	--	-------------------------------------	---------------------------	--------------------	---	---------------------------------------	---------------------------------	-----------------------	----------------------------	--	------------------------------	--	--	--	---	---	--	--	--	--	---	--	---	--	--

7. Элита ва ҳукмрон синф.	
8. Хожа Самандар Термизийнинг "Дастур ал-мулк" ("Подшоҳларга қўлланма") ва "Анис ул-фукро" ("Фуқаролар дўсти") асарларида бошқарувчилар тўғрисидаги диний-фалсафий қарашлар.	
9. Муҳаммад Шариф Бухорийнинг "Ҳоконга фойдали маслаҳатлар китоби" да шарҳона бошқарувчи (етакчи) тимсоли.	
10. Туркистон жадидчилирининг бошқарувчиларга янгича ёндашуви.	
11. Н.Мақнавеллининг сиёсий етакчилик ҳақидаги қарашлари.	
12. Форобийнинг раҳбар тўғрисидаги идеалистик қарашлари.	
13. "Темур тузуқлари" да етакчи тимсоли ва унга қўйилган талаблар.	
14. Алишер Навоийнинг "одил шоҳ" тўғрисидаги ғоялари.	
15. Неолитаризмнинг асосий концепциялари.	
16. Сиёсий элита идентификациясининг регионал принципи.	
17. Минтакавий сиёсий элита тузилмаларидаги низолар ва муросалар (конун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятларнинг ўзаро таъсири).	
18. Минтақа сиёсий элитаси ва сайлов жараёни.	
19. Модернизацияга муносабатига асосланган сиёсий элиталарнинг либерал тури.	
20. Модернизацияга муносабатига асосланган сиёсий элиталарнинг неоконсерватив тури.	
21. Сайловлар сиёсий элитани шакллантириш омили сифатида.	
22. Конфуцийнинг ҳукмдор меъёрий модели ҳақидаги қарашлари.	
23. Ф.Ницше элитаризми.	
24. 3.Фрейд асарларида элитаризмнинг ижтимоий-психологик асосланиши.	
25. Юқори, ўрта ва маъмурий элита.	
26. Марказий ва минтакавий элита.	
27. Элитизмнинг "аристократик" ва консерватив вариантлари.	
28. Х.Ортега-и-Гассет қарашларида элитаризм.	
29. М.Алленнинг элитаристик концепцияси.	
30. К.Маннгейм ва Ж.Шумпетер асарларида либерал элитаризм.	
31. Элитаризмнинг тузилмавий-функционал варианты.	
32. Сўл радикал элитаризм.	
33. Марксизм ва элитаризм.	
34. Элитизмнинг психологик асослари.	
35. Элитаризмнинг бихевиористик таълиқи.	
36. "Макиавеллизм" мактаби элитар концепцияси.	
37. Сўл либерал элита назариялари.	
38. Элиталарни танлашнинг гилдияли тизими.	
39. Элиталарни танлашнинг антрепренер тизими.	
40. Элита инженерияси.	
41. Элита сиёсий маданиятнинг когнитив хусусиятлари.	

муаммолари. Давлат фуқаролик хизматчиларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича давлат буюртмаси. Давлат фуқаролик хизмати тизимида устозлик институти.

41-мавзу. Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестри.

Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестри тушунчаси. Миллий кадрлар захираси тизими. Давлат фуқаролик хизмати лавозимлари классификатори. Малака мартабаси (даражаси). Базавий лавозим ва шахсий устама. Ўзбекистон Республикаси ягона интерактив давлат хизматлари портали. Ягона миллий меҳнат тизими. Давлат фуқаролик хизмати ягона электрон ахборот-таҳлил тизими.

42-мавзу. Давлат хизмати ва кадрлар сиёсати ривожланишининг замонавий трендлари.

Давлат хизмати ва кадрлар сиёсати ривожланишининг замонавий трендлари тушунчаси. Ўзбекистоннинг кадрлар сиёсати ҳамда давлат хизматчиларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини такомиллаштириш вазифалари. Ўзбекистонда кадрлар сиёсати бўйича норматив-ҳуқуқий база. Давлат фуқаролик хизматини 2030 йилгача ривожлантириш стратегияси.

43-мавзу. Ўзбекистонда компетентли давлат хизмати тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш.

Компетентли давлат хизмати тушунчаси. Давлат хизматчиларининг профессионал корпусини тайёрлаш тизими. Давлат фуқаролик хизмати. Давлат хизматини бошқариш ва ҳуқуқий тартибга солиш. Давлат хизматлари ҳуқуқий асосларининг бугунги ҳолати ва ривожланиш истиқболлари. Давлат хизмати тизимининг тузилиши ва фаолият принциплари. Давлат хизмати тизимини стратегик бошқаришга оид институционал ёндашув. Кадрлар таркибини шакллантириш, давлат хизматига кириш, ўташ ва бекор қилиш бўйича ягона талаблар. Давлат хизматчилари лавозимлар Реестри ва Малакавий талаблар рўйхатини шакллантириш.

44-мавзу. Давлат хизматини ислох қилиш давлат бошқаруви тизимини модернизациялаш воситаси.

Давлат хизматини ислох қилиш давлат бошқаруви тизимини модернизациялашнинг асосий йўналишлари. Давлат хизмати тизимида менежментнинг замонавий усулларида фойдаланиш. HR тизими, шунингдек давлат хизматчилари фаолиятининг самардорлиги ва шахсий-профессонал сифатларини оширишнинг инновацион технологиялари ҳамда усуллари жорий этиш. Давлат хизматчиларини рағбатлантириш ва мотивацияси тизимини шакллантириш муаммолари.

45-мавзу. Давлат хизматчиларини профессионал тайёрлаш:

холати, муаммолар ва ечимлар, истиқболдаги вазифалар.

Давлат хизматчиларини профессионал тайёрлаш: ҳолати, муаммолар ва тақомиллаштириш вазифалари. Ўзбекистонда давлат хизматчиларининг узлуксиз таълими концепциясини жорий этиш. Давлат хизматчиларини тайёрлаш жараёнининг мақсадлилиги, очиклиги, шаффофлиги ва самарадорлиги. Давлат хизматчилари профессионал компетентлигини шакллантириш, лавозим бўйича ўсиш амалиётини таъбиқ этиш, малакали кадрлар захирасини шакллантириш.

III. Амалий машғулотлари бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

- 1-мавзу. Сиёсий элита ва етакчилик фанининг предмети ва вазифалари
- 2-мавзу. Элита ва сиёсий етакчилик тушунчалари
- 3-мавзу. Элита ва етакчилик назарияларининг илдизлари ва анъаналари.
- 4-мавзу. Марказий Осиёда бошқарувчилар ва уларнинг фазилятлари тўғрисидаги илк фикрларнинг шаклланиши.
- 5-мавзу. Шарқ уйғониш давридаги бошқарувчилар ҳақидаги ғоялар.
- 6-мавзу. Темурийлар давридаги бошқарувчилар борасидаги қарашларнинг ривожланиши.
- 7-мавзу. Марказий Осиёда XVI – XIX асрбиринчи яридаги бошқарувчилар тўғрисидаги қарашлар.
- 8-мавзу. XIX аср иккинчи ярми – XX аср бошларида Марказий Осиёда бошқарувчилик ҳақидаги янгича ёндашувлар.
- 9-мавзу. Элита ва етакчилик назарияларининг асосчилари ва классиклари
- 10-мавзу. Элита назариясининг ривожланиши ва унинг туркумлашуви.
- 11-мавзу. Элитаризм кўринишларининг таҳлили
- 12-мавзу. Ирқчилик ва элитаризм.
- 13-мавзу. XX асрдаги элитаризм ва унинг турлари.
- 14-мавзу. Элита ва етакчиликни ўрганишнинг назарий-методологик асослари.

15-мавзу. Элиталарни саралаш тизимлари.

16-мавзу. Элитага турли хил ёндашувлар

17-мавзу. Элита сифати: ўзгариш ва ўлчов.

18-мавзу. Элитаризм демократиянинг муқобили сифатида

19-мавзу. “Манфаат гуруҳлари” тушунчаси: терминология ва ёндашувлар.

20-мавзу. Манфаат гуруҳларининг шаклланиши ва ривожланишининг шартлари ҳамда омиллари.

21-мавзу. Манфаат гуруҳларининг структураси ва функциялари. Манфаат гуруҳлари классификацияси.

22-мавзу. Сиёсий қарорлар қабул қилишда манфаат гуруҳларининг таъсир механизми.

23-мавзу. Сиёсий етакчилик назариялари.

24-мавзу. Етакчилик ҳокимият феномени сифатида.

25-мавзу. Сиёсий етакчилик типологияси (турлари)

26-мавзу. Етакчиликнинг илмий-амалий асослари.

27-мавзу. Сиёсий етакчи имизи.

28-мавзу. Раҳбарлик ва сиёсий етакчилик тушунчалари.

29-мавзу. Раҳбарликнинг муҳим белгилари.

30-мавзу. Раҳбарнинг касбий компетентлиги ва креативлиги.

31-мавзу. Раҳбарлик технологиялари, воситалари ва моделлари.

32-мавзу. Раҳбарлик усуллари.

33-мавзу. Раҳбарлик услубларининг замонавий таққинлари.

34-мавзу. Карьера тушунчаси ва типлари.

35-мавзу. Мотивация.

36-мавзу. Бошқарув қарорларни қабул қилиш.

37-мавзу. Бошқарув қарорларни қабул қилишда раҳбар масъулияти.

38-мавзу. Ўзбекистонда кадрлар сиёсати.

39-мавзу. Давлат фуқаролик хизмати.

40-мавзу. Давлат фуқаролик хизматчиларини шакллантириш.

41-мавзу. Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестри.

42-мавзу. Давлат хизмати ва кадрлар сиёсати ривожланишининг замонавий трендлари.

43-мавзу. Ўзбекистонда компетентли давлат хизмати тизимини шакллантириш ва тақомиллаштириш.

44-мавзу. Давлат хизматини ислох қилиш давлат бошқаруви тизимини модернизациялаш воситаси.

45-мавзу. Давлат хизматчиларини профессионал тайёрлаш: ҳолати, муаммолар ва тақомиллаштириш.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Элита ва етакчилик муаммоси тарихий жараёнлар субъектларининг муҳим аспекти сифатида.

2. Элита муаммосининг жамиятдаги меҳнат тақсироти билан бевосита боғлиқлиги.

3. Элитага мансубликни белгилашда альтиметрик мезон.

4. Плутарх биографик асарларида етакчилик тўғрисидаги қарашлар.

5. Авестода давлат ва жамият бошқарувчиларига (етақчиларга) қўйилган талаблар.

6. Низомулмулкнинг сиёсий қарашларида бошқарувчилар (етақчилар) мавзуси.